

Zasady przeciwdziałania nepotyzmowi w działalności naukowej i publikacyjnej **w Śląskim Uniwersytecie Medycznym w Katowicach**

Zasady przeciwdziałania nepotyzmowi w działalności naukowej i publikacyjnej w Śląskim Uniwersytecie Medycznym w Katowicach mają na celu zapewnienie rzetelności badań naukowych, bezstronności ocen oraz przejrzystości procesów decyzyjnych. Wprowadzenie tych zasad służy ochronie jakości dorobku naukowego, zapewnieniu równego traktowania wszystkich uczestników życia akademickiego oraz budowaniu zaufania do instytucji naukowych. Zasady te mają zastosowanie do wszystkich osób uczestniczących w działalności naukowej w szczególności w procesach badawczych, publikacyjnych, redakcyjnych, konkursowych i grantowych.

Podstawa prawna

Zgodnie z art. 118 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. w uczelni nie może powstać stosunek bezpośredniej podległości służbowej między małżonkami oraz osobami: prowadzącymi wspólne gospodarstwo domowe; pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa do drugiego stopnia albo w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli. Powyższe nie stosuje się do rektorów.

Przepisy te mają na celu zapobieganie faworyzowaniu bliskich i konfliktom interesów pośród pracowników Wyższych Uczelni. Dodatkowo w § 51 Kodeksu Etyki Pracownika Naukowego wydanego przez Polską Akademię Nauk z roku 2024 zapisano, że nadzór i rozwiązywanie problemów etycznych (w tym również związanych z nierzetelnością w publikacjach naukowych) spoczywa na władzach poszczególnych Uczelni Wyższych.

Zasady przeciwdziałania nepotyzmowi w działalności naukowej i publikacyjnej

Przyjmując, że priorytetem powinna być wysoka jakość prac naukowych oraz ich potencjał oddziaływania naukowego, nie można jednak wykluczyć, że osoby z najbliższej rodziny wspólnie i aktywnie mogą uczestniczyć w badaniach naukowych i przygotowaniu publikacji i dlatego nie powinno się ich eliminować z udziału w tych publikacjach. Należy jednak dążyć do tego aby były spełnione warunki, które sprawią, że współpraca naukowa, której następstwem jest publikacja w czasopiśmie naukowym obejmująca osoby wymienione w art. 118 ww. Ustawy będą w pełni zgodne z zasadami etyki tj.:

1. W przypadku gdy w skład zespołu badawczego/autorskiego wchodzi osoby pozostające w relacjach określonych w art. 118 ww. ustawy, fakt ten powinien zostać ujawniony kierownikowi jednostki, kierownikowi projektu lub członkom zespołu.

2. Uznaje się za dobrą praktykę udokumentowanie udziału wszystkich członków zespołu (w tym członków najbliższej rodziny, będących pracownikami naukowymi, doktorantami lub studentami) w przygotowaniu koncepcji, protokołu, harmonogramu oraz realizacji pracy naukowej;
3. Niezbędny powinien być jednak istotny lub twórczy wkład poszczególnych członków zespołu w analizie wyników, przygotowaniu dyskusji i wniosków;
4. W celu ujawnienia wkładu poszczególnych współautorów (w tym członków najbliższej rodziny) w przygotowaniu danej publikacji należy wymagać podania udziału poszczególnych współautorów w przygotowaniu tego manuskryptu (co jest również wymagane przez redakcje czasopism naukowych);
5. Wymagana powinna być pełna akceptacja współautorów zarówno co do listy jak i kolejności podawania udziału wszystkich autorów, a także nazwy czasopisma do którego w pierwszej kolejności zostanie wysłany tekst pracy;
6. Należy podkreślić odpowiedzialność kierownika jednostki lub kierownika projektu, którego obowiązkiem powinna być weryfikacja zaangażowania w przygotowanie i realizację danego projektu i następnie tekstu pracy do publikacji przez wszystkich członków zespołu.

Upowszechnienie zasad przeciwdziałania nepotyzmowi w działalności naukowej i publikacyjnej

Zasady dotyczące przeciwdziałaniu nepotyzmowi w działalności naukowej i publikacyjnej powinny być szeroko rozpowszechnione w Śląskim Uniwersytecie Medycznym w Katowicach i obowiązywać w podejmowanej działalności przez Uczelnię.

Zasady te mają charakter rekomendacyjny oraz prewencyjny, zapobiegający powstaniu zjawisk nierzetelności w działalności naukowej, a szczególnie nepotyzmowi w zakresie wspólnych publikacji małżonków/osób blisko spokrewnionych, wspólnego prowadzenia projektów i nie mogą stanowić aktu sankcyjnego, o ile nie zostaną w rażący sposób naruszone zasady etyki.